

بشپه اتریس

راهنمای مائور مدرسه

تألیف :

مائدانا سلحشور

ارسان
نشر ارسباران

راهنمای مشاور مدرسه / تألیف : ماندانا سلحشور... تهران: نشر ارسباران، ۱۳۹۱.
ده - ۱۵۸ ص.

ISBN : 978-964-6369-89-2

فهرست نویسی براساس اطلاعات فیبا.

عنوان اصلی:

موضوع: مشاوره در آموزش و پرورش

موضوع: راهنمایی آموزشی

رده بندی کنگره: ۱۳۹۱ ر ۷۷ س ۵/۲۷/۱۰ LB

رده بندی دیویی: ۳۷۱/۴۰۴

شماره کتابشناسی ملی: ۲۳۲۶۱۱۷

کتاب حقوق قضایی و شرعی برای ناشر محفوظ است. تکثیر تماماً یا قسمتی از این اثر به صورت حروفچینی و چاپ مجدد، چاپ دستی، فتوکپی و انواع دیگر چاپ ممنوع است. نقل مطالب به صورت معمول در مقاله علمی تحقیقی، با ذکر نام کامل ناشر و کتاب آزاد است. متخلفان به موجب بند ۵ از ماده ۲ قانون حمایت از مؤلفان، مصنفان و همکاران، تحت پیگرد قانونی قرار می گیرند.

پست الکترونیکی
panahir91@yahoo.com

آدرس اینترنتی
www.arasbaranpub.com

راهنمای مشاور مدرسه

مؤلف : ماندانا سلحشور

ناشر : نشر ارسباران

نوبت چاپ : اول ، زمستان ۱۳۹۱

لیتوگرافی، چاپ و صحافی : طیف نگار

شمارگان : ۵۰۰

تعداد صفحات : ۱۶۸ صفحه

قیمت : ۸۰۰۰۰ ریال

شابک: ۲ - ۸۹ - ۶۳۸۹ - ۹۶۴ - ۹۷۸ ISBN : 978-964-6369-89-2

مرکز پخش: تهران - خیابان زرتشت غربی، بین خیابان پنجم و ششم، پلاک ۶۳

تلفن: ۸۸۹۷۳۳۵۸ - ۹ تلفکس: ۸۸۹۶۲۷۰۷

فهرست مطالب

گفتار اول : جایگاه مشاوره و راهنمایی در آموزش و پرورش

۲	تعریف راهنمایی
۲	تعریف مشاوره
۳	اصول مشاوره و راهنمایی تحصیلی
۴	هدف‌های مشاوره و راهنمایی
۴	ضرورت راهنمایی مشاوره تحصیلی
۵	ویژگی‌های مشاور و راهنمای تحصیلی
۶	وظایف و مسئولیت‌های مشاور و راهنمای تحصیلی
۷	جلسه‌های مشاوره و راهنمایی
۸	عدم تحکم‌گری
۹	عدم پیشداوری
۹	عدم مسئولیت‌پذیری
۹	تمرکز
۱۰	حفظ حریم
۱۰	انواع مشاوره و راهنمایی تحصیلی
۱۱	جایگاه معلمان در مشاوره و راهنمایی
۱۲	جایگاه پدر و مادر در راهنمایی فرزندان‌شان
۱۳	برنامه مشاوره و راهنمایی تحصیلی
۱۴	مشاوره و راهنمایی تحصیلی در دوره‌های گوناگون آموزشی
۱۵	مشاوره و راهنمایی در دوره دبستان
۱۶	مشاوره و راهنمایی تحصیلی در دوره راهنمایی
۱۶	مشاوره و راهنمایی تحصیلی در دوره دبیرستان

گفتار دوم : روش‌های شناخت و ارزیابی دانش‌آموزان

۲۰	پرونده تحصیلی
۲۲	نمونه پرونده تحصیلی دانش‌آموزان دوره دبستان

۳۱	نمونه پرونده تحصیلی دانش‌آموزان دوره راهنمایی
۴۱	نمونه پرونده تحصیلی دانش‌آموزان دوره دبیرستان
۴۸	نکته‌های مهم در تنظیم و کاربرد پرونده تحصیلی
۴۸	مشاهده
۴۹	اصول اولیه مشاهده
۴۹	اصل اول
۴۹	اصل دوم
۴۹	اصل سوم
۵۰	اصل چهارم
۵۰	اصل پنجم
۵۰	مزیت‌های محدودیت‌های مشاهده
۵۱	مصاحبه
۵۱	مراحل و انواع مصاحبه
۵۱	مرحله اول
۵۲	مرحله دوم
۵۲	مرحله سوم
۵۳	اصول اولیه مصاحبه
۵۳	پرسش‌نامه
۵۵	سؤالیه شخصی
۵۸	شرح حال نویسی
۵۹	گروه‌سنجی

گفتار سوم : تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان

۶۵	انواع تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان
۶۵	تفاوت‌های دانش‌آموزان از نظر هوش
۶۶	تفاوت‌های دانش‌آموزان از نظر استعداد
۶۸	تفاوت‌های دانش‌آموزان از نظر توانایی یادگیری
۶۹	دانش‌آموزان سرآمد و با استعداد
۷۰	دانش‌آموزان کندذهن و دیرآموز
۷۱	دانش‌آموزان کم‌فرهنگ
۷۲	دانش‌آموزان بزهکار و ضداجتماع

- تفاوت دانش‌آموزان از نظر شخصیت و مهارت‌های یادگیری ۷۲
- تفاوت دانش‌آموزان از نظر انگیزه و رغبت ۷۴

گفتار چهارم : روش‌های سنجش استعدادها و مهارت‌های دانش‌آموزان

- آزمون‌های روش ۷۸
- آزمون‌های فردی موش ۷۹
- آزمون استنفورد بینه ۷۹
- آزمون هوش کودکان ۸۰
- آزمون‌های گروهی هوش ۸۲
- آزمون کالینیا ۸۲
- آزمون ریون ۸۲
- آزمون‌های استعدادها ۸۲
- آزمون سنجش دقت پردازش ۸۳
- آزمون‌های سنجش حافظه ۸۳
- آزمون خلاقیت ۸۳
- آزمون‌های پیشرفت تحصیلی ۸۴
- آزمون‌های شخصیت ۸۵
- آزمون چندجنبه‌ای شخصیت ۸۶
- آزمون لکه‌های جوهر رورشاخ ۸۶
- آزمون اندریافت موضوع ۸۷
- آزمون‌های رغبت ۸۷
- ویژگی‌های آزمون‌ها ۸۷
- مراحل طرح‌ریزی و اجرای آزمون ۸۸
- موارد استفاده از آزمون‌ها در امر مشاوره و راهنمایی تحصیلی ۸۹

گفتار پنجم : مشکلات تحصیلی دانش‌آموزان

- عوامل فردی ۹۱
- کمبود انگیزه ۹۱
- ضعف عزت نفس ۹۳
- تنبلی ۹۴
- نداشتن هدفی مشخص ۹۵

۹۶	 ناتوانایی‌ها و مشکلات یادگیری
۹۶	 ۱. ناتوانایی‌ها و مشکلات حرکتی و ادراکی
۹۷	 ۲. ناتوانایی‌ها و مشکلات گفتاری
۹۹	 ۳. ناتوانی در حساب کردن
۹۹	 ۴. ناتوانی در توجه و تمرکز
۱۰۰	 ۵. ناتوانی در حافظه
۱۰۰	 ۶. مشکلات هیجانی
۱۰۲	 استرس و فشارهای عصبی
۱۰۳	 مشکلات رفتاری
۱۲۰	 عوامل آموزشی
۱۲۱	 رابطه دانش آموز با معلم
۱۲۱	 روش تدریس معلم
۱۲۲	 عدم انگیزش، امکانات تحصیلی، آموزشی
۱۲۳	 فضا و جو کلاس
۱۲۳	 انتخاب رشته
۱۲۴	 عوامل آموزشی، اجتماعی
۱۲۴	 ناپسا منی‌های خانوادگی
۱۲۴	 تعداد اعضای خانواده
۱۲۵	 سطح سواد و فرهنگ خانواده
۱۲۵	 مشکلات مالی خانواده
۱۲۶	 عدم ارتباط میان خانه و مدرسه

گفتار ششم: نظریه‌ها و روش‌های مشاوره و روان‌درمانی کودکان و نوجوانان

۱۲۸	 ویژگی‌های جلسه‌های مشاوره و روان‌درمانی با کودکان
۱۲۹	 ویژگی‌های جلسه‌های مشاوره و روان‌درمانی با نوجوانان
۱۳۱	 نظریه‌های مشاوره و روان‌درمانی
۱۳۱	 رویکردهای روان‌پویشی
۱۳۱	 فرآیند روان‌کاوی فردی با کودکان
۱۳۲	 فرآیند روان‌کاوی فردی با نوجوانان
۱۳۳	 رویکردهای روان‌شناسی فردی
۱۳۵	 راهبردهای درمانی برای کودکان
۱۳۶	 راهبردهای درمانی برای نوجوانان
۱۳۶	 رویکردهای شخص‌محور

۱۳۷	روان‌درمانی و مشاوره فردی با کودکان
۱۳۸	رویکردهای رفتاری
۱۴۱	رویکردهای عقلانی، هیجانی، رفتاری
۱۴۲	رویکردهای واقعیت درمانی
۱۴۳	اصول و مراحل مشاوره با کودکان و نوجوانان
۱۴۶	مشاوره با دانش‌آموزان دچار ناتوانی
۱۴۷	نیازهای ویژه دانش‌آموزان ناتوان
۱۴۷	نیازهای ویژه دانش‌آموزان ناتوان در یادگیری
۱۴۸	نیازهای ویژه دانش‌آموزان عقب‌مانده ذهنی
۱۵۱	واژه‌نامه
۱۵۳	کتاب‌نامه

پیش سخن

﴿وَشَاوِرْهُمْ فِي الشَّيْءِ الَّذِي تَخْتَرِعُ إِذْ تَقُولُ ۚ إِنَّ اللَّهَ يُحِبُّ الْمُتَوَكِّلِينَ﴾

سوره آل عمران آیه ۱۵۹

«و در کارها مشورت کن. چون چیزی را بخواهی بگوئی، خدا توکلکنندگان را دوست دارد.»

﴿وَأْمُرْهُمْ شُورَىٰ ۚ إِنَّهُمْ لَمَّا يَلْعَبُونَ خِفَاءً ۚ﴾

سوره شورا آیه ۳۸

«و کارشان بر پایه مشورت با یکدیگر است و از آنچه که به آنها داده ایم، انفاق می کنند.»

انسان همواره هنگام تصمیم گیری های مهم در زندگی اش، به راهنمایی و مشورت با افراد با صلاحیت و کارآزموده نیازمند است، به ویژه در مواردی که، به دلیل گوناگون، تصمیم گیری برایش حیاتی و سرنوشت ساز است، زیرا خوب نمی داند که اگر نتواند تمامی جنبه های موضوع مورد نظرش را بررسی و ارزیابی کند، این احتمال وجود دارد که با ناکامی، دلسردی و شکست رو به رو شود. مشاوره و راهنمایی در امر تحصیل نیز یکی از این مواردی است که اگر از فردی کاردان و متخصص در امور آموزش و معارف، که از بیشتر راهکارهای موجود برای حل مسایل و مشکلات تحصیلی آگاه است، کمک گرفته نشود، ممکن است مسیر زندگی کودک یا نوجوانی، به کلی، تغییر یابد.

در این میان مدرسه، و در رأس آن آموزش و پرورش، یکی از نهادهای تربیتی مهم

جامعه است که نقشی حساس و ارزشمند در زمینه مشاوره و راهنمایی تحصیلی دانش‌آموزان بر عهده دارد. در واقع، این نهاد از یک سو می‌کوشد علم و دانش نوین را به کودکان و نوجوانان بیاموزد، و از سوی دیگر سعی دارد با برنامه‌ریزی‌های هوشمندانه و هدفمند خود نیازهای آینده جامعه را تأمین نماید. برای رسیدن به این هدف ارزنده لازم است مشاوران و راهنمایانی ورزیده در اختیار داشته باشند تا بتوانند هم‌زمان با پیشرفت علم و فناوری، و افزایش نیازهای جامعه به رشته‌ها و تخصص‌های گوناگون، و البته در نظر گرفتن ویژگی‌ها و تفاوت‌های فردی دانش‌آموزان مناسب‌ترین راهکارهای تصمیم‌گیری را پیش روی آنها و پدر و مادرهای‌شان قرار دهد.

در این کتاب نیز، نخست به اصول و مفاهیم بنیادی مشاوره مانند، هدف‌ها، مسئولیت‌ها، نامه‌ها و ویژگی‌های مشاور و راهنمای تحصیلی اشاره شده است، و سپس روش‌های شناخته‌شده ارزیابی دانش‌آموزان، سنجش استعدادها و تفاوت‌های فردی آنها، و مسایل و مشکلات تحصیلی، آموزشی‌شان مورد بررسی قرار گرفته است. در پایان نیز، به چگونگی انجام جلسه‌های مشاوره و راهنمایی، با در نظر گرفتن اصول و مبانی اولیه روان‌شناسی مشاوره، از دیدگاه‌های گوناگون، پرداخته شده است. امید است مطالب کتاب راهگشای سبک‌دست مشاوران و راهنمایان تحصیلی، و به ویژه دانش‌آموزان عزیز، باشد.

مادرانا سلحشور